

چکیده

یکی از دلایل مهم شکل‌گیری رفتارهای نامناسب و پرخاشگرانه در دانش‌آموزان می‌توان به مشکلات آشکار در ظرفیت خودمهارگری و خودنظم‌بخشی عاطفی آن‌ها اشاره کرد. هدف پژوهش حاضر مقایسه توانایی خودمهارگری و خودنظم‌بخشی عاطفی دانش‌آموزان با رفتارهای پرخاشگرانه و عادی مقطع متوسطه شهر رشت بود. روش پژوهش حاضر علی-مقایسه‌ای (پس‌رویدادی) بود. جامعه پژوهش حاضر شامل تمامی دانش‌آموزان دختر مقطع دوم متوسطه شهر رشت در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ به تعداد تقریبی ۲۳۰۰ نفر بود. از این بین ۱۸۰ نفر (۹۰ نفر دانش‌آموزان با رفتارهای پرخاشگرانه و ۹۰ نفر دانش‌آموزان عادی) با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی و با توجه به شرایط ورود و خروج پژوهش انتخاب و پرسشنامه‌های پرسشنامه پرخاشگری اهواز (زاهدی و نجاریان، ۱۳۷۶)، خودمهارگری تانجی و رای (۲۰۰۴) و خودنظم‌بخشی عاطفی مارس (صالحی مورکانی، ۱۳۸۵) را تکمیل کردند. داده‌های به دست آمده با استفاده از آزمون t گروه‌های مستقل و تحلیل واریانس چند متغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد بین دانش‌آموزان با رفتارهای پرخاشگرانه و عادی از لحاظ خودمهارگری، خودنظم‌بخشی عاطفی و مولفه‌های رفتاری، تمرکز بر موقعیت، تمرکز بر تغییر عاطفه و کاهش عاطفه منفی تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0/01$). به عبارت دیگر، دانش‌آموزان با رفتارهای پرخاشگرانه نسبت به دانش‌آموزان عادی دارای سطوح پایین‌تری از خودمهارگری، خودنظم‌بخشی عاطفی و مولفه‌های رفتاری، تمرکز بر موقعیت، تمرکز بر تغییر عاطفه و کاهش عاطفه منفی هستند. بر این اساس توجه به متغیرهای خودمهارگری، خودنظم‌بخشی عاطفی در دانش‌آموزان با رفتارهای پرخاشگرانه می‌تواند تلویحاتی در زمینه سبب‌شناسی و درمان رفتارهای پرخاشگرانه این افراد مطرح سازد.

واژگان کلیدی: خودمهارگری، خودنظم‌بخشی عاطفی، پرخاشگری، دانش‌آموزان